

TOVĂRĂȘIA

Foaie economică, care cuprinde tot felul de povețe despre formarea și conducerea tovărășilor economice

Foaia oficioasă a „Centralei Tovărășilor” și a însoțirii pentru „Asigurarea vitelor”, amîndouă în Orăștie.

— Sfaturi pentru agricultură, meserii și negoț, și îndrumări pentru valorizarea produselor economice —

Aduș economic la „LIBERTATEA”.

Apare tot a doua Duminecă.

Intocmită de VAS. C. OSVADĂ

Anul IV.

ORĂȘTIE, la Paști 1909.

Nrul 5.

La Paști.

Sufletul cu credința lui creștină, alinare are și mîngăiere și nădejdi își ocrotește de cîte-ori lumii prilej i-să dă să sărbătorească ziua cînd »a înviat Domnul« cînd a dovedit și trupește învingerea dreptății asupra răutății și a minciunii și a răutății.

Vreme lungă s'a durat între noi cei de azi și între cei ce au avut fericirea lui Toma necredinciosul, care a văzut cu ochii și a pipăit cu degetele ranele cuielor.

Pe noi cei de azi cutropitu-ne-au nevoile și zbulcium și mult amar sălășluitu-sa în sufletele noastre. Că pare-că nu e departe vremea, cînd să ne clătinăm în credință, de mulțimea păcatelor și a poverilor fără seamăn.

Toată desnădejdea, ce să strecoară prin amarul zilelor pare-ni-se mai grozav talmăcită prin vorba poporului care zice: »e ușor vlădicului să fie popă, dacă atîța îi slujesc la altar«.

Sărăcia și nerînduiala în lucru ne pleacă frunțile, ne îndoie spinarea și amenință să ne clătine în strămoșeasca credință.

Că omul sărac — e al doilea drac. Ne îngrozim și numai la gîndul că ce poate urma — dacă și de aici înainte tot așa de nerînduiți la muncă, tot așa de răsleți și de săraci ne vom trudi zilele!

Dumnezeu e mare și e milostiv. Nu lasă poporul întreg să ajungă pe panta perzării.

Îi dă gînduri bune, și îi dă bărbați luminați, care să-i

arete calea mîntuirii și să-i dea încrederea în puterile ce le are.

Căci noi »suntem numai vestitorii celor ce au să vină după noi — ca să ajute mîntuirea«...

Inviem și noi ca — popor?

Noi nădejde avem că da, o să inviem!

În lung și latul țării s'au pornit sfaturi, să fac înțeleșuri pentru începutul unei munci mai rînduite, mai încrezătoare în puterile ce le avem.

Am ajuns, în sfîrșit la convingerea că așa săraci, răsleți și nerînduiți cum suntem, — nu putem apuca pe cărările înaintării. La tot pasul ne oprește sărăcia, și de ziua învierii economice, nici apropia nu ne putem.

Odată convinși însă, de trebuința muncii și organizării economice, nouă ni-să pare că e foarte aproape și timpul, cînd poporul nostru și ca membrii singuratici și ca popor întreg, — întră în cărările adevăratului progres, ca să ajungă cu atît mai repede la învierea, ce să fie dovadă, că munca rînduită și chibzuiala stau de-asupra trîndăviei și a alergărilor răslețe.

Inceputurile ce să fac noi le găsim, cu cale adăpostite sub steagul minunat al tovărășilor, căci: »unde-i unul nu-i putere, unde-s doi puterea crește«...

Și altă cale, altă urmă nicj nu este — prin care am putea să ajungem în calea înaintării pe celelalte neamuri, care demult ne-au întrecut.

Poporul e bun și ascultător, și vrea îndreptarea și îmbunirea lucrurilor căci doar el simte mai amar greul nevoilor.

Numai conducătorii să fie la locul lor.

Noi nu suntem decît vestitorii celor ce o să vină după noi...

Ne facem slujba asta cu toată dragostea și căldura inimii noastre — dar întruparea să o facă cei ce sunt în mijlocul poporului — ca atunci cînd vin cei chemați — să găsească gătit drumul pe care să ducă la înviere poporul ales.

Înțelegeți cu toții glasul vremii — popor și fruntași și gătiți-Vă pentru înviere!

† Alexandru Mocsonyi

Cripta familiei Mocsonyi din satul Feni de cîteva zile adăpostește în sinu-i rece dar liniștit osămîntele pămîntești a unuia dintre cei mai distinși membrii ai acestei distinse familii.

A murit Alexandru Mocsonyi, capul familiei Mocsonyi și marele bărbat al neamului și din mijlocul nostru mutatu-s'a în locul vecinicei odihne, în cripta din comuna Feni.

Mintea luminată, dragostea nefățărîtă pentru neam, inima-i mare și mîna largă ce-a fost dată acestui mare bărbat, ne slujește prilejul dureros să cinstim și noi memoria-i binecuvîntată — baremi prin seriful acestor rînduri.

Căci podoabe și alaiu nu ne îngăduie sărăcia în bunurile vremelnice să îngămădim în jurul proaspetului mormînt. Dar și dacă dat ne-ar fi să fi putut face asta — ținem că am nesocoti judecata asupra acestor bunuri vremelnice, care a stăpînit viața fericitului răposat.

În toată viața lui, Alexandru Mocsonyi a încunjurat preamărirea și laudele și rangurile. A-veea ce i-a stat la îndemână direct ori indirect, în totdeauna a socotit-o numai ca un mijloc pentru o lucrare rodnică și nici odată ca o țintă a vieții sale.

Pentru noi, ce străduim în ale economiei, această judecată ne dă prilejul să admirăm bărbatul ce ne-a părăsit și să-l

marcăm ca pildă distinsă pentru semenii din neamul nostru cîți îi aveau.

Gazetele și opinia noastră publică a plîns și plînge în reposatul Alexandru Mocsonyi pe marele învățat și pe bunul român, care a făcut fală și politice, și culturii și științei — ca Român.

Noi însă dorim să întregim marcarea activității economice a acestui bărbat providențial.

Și asta o facem fără considerare la credințe politice — unde să pot dura discuții.

*

Familia Mocsonyi, venită bogată din Macedonia, a avut reprezentanți distinși vreme de peste o sută ani. În cursul vremilor după cum era spiritul dat, toți acești distinși reprezentanți au folosit toate prilejurile să lupte românește ori pe terenul bisericesc ori pe terenul strict politic și uneori chiar diplomatic.

Aceste merite le încrestează celelalte gazete ale noastre și în memorie înviorătoare le ține neamul nostru întreg.

Toți știm însă că bunele intenții ale familiei Mocsonyi s'au zădărnicit fie prin starea de lucruri nenorocite și prin spiritul pătimaș din țară, — fie prin lipsa de apreciere din partea fruntașilor din neamul nostru.

Acum reposatul, Alexandru Mocsonyi, cînd a ajuns la rol în viața publică, pe lângă istoria neamului și a evenimentelor din țară mai avea cunoștința trecutului familiar.

Mintea luminată, cum a fost Alexandru Mocsonyi, după-ce și însuși a probat ca deputat în dietă țerii să convingă pe reprezentanții țării despre trebuința unei cinstite înțelegeri și a unei împreună lucrări pentru binele țării și a popoarelor ce o făptuiesc, — s'a încredintat că pe acest teren nu e chip să ajungi rezultate!

A abzis de deputăție, nu s'a mai amestecat în luptele politice de zi, — pentru care de altfel a îndurat multe muștrări și critica viitorului e chemată să dovedească dacă a făcut bine ori rău.

Retragerea lui însă n'a fost începutul nelucrării.

Cu mintea-i deasă și cu capitalul mare ce i-a stat la îndemână, a oferit sprijinul său la toate mișcările noastre economice mai de seamă.

Și acest sprijin l'a dat nu din nădejdi de dividende ori foloase de avere, ci l'a dat conștient în deplina convingere că azi, noi Românii numai pe tărîmul economic putem face începuturile afirmării, ca neam.

A fost o nenorocită greșală că fruntașii nostri n'au ținut seamă în de-ajuns de această pornire a distinsului bărbat.

Lipsa sprijinului moral din partea opiniei publice, n'a descurajat pe Al. Mocsonyi.

A continuat pe cărarea începută. Pe la anii șeptezeci îl găsim între fondatorii însuflețiți — la cuvîntul dascălului Roman, — care au alcătuit întîiul așezămînt financiar românesc — banca „Albina“ din Sibiu. În deplină cunoștință a însemnătății ce o avea la poporul românesc, a primit asupra-și slujba onorifică de întîiul prezident al întîiiei bănci românești. Mai în urmă a oferit sprijinul său moral și bănesc la o mulțime de așezăminte economice. Peste 50 bănci românești de azi au fericirea să numere pe Alexandru Mocsonyi între acționarii lor.

În afară de asta, Alexandru Mocsonyi neîncetat și-a ținut de datorință să ajute și să îndemne cu graiul și cu banul toate mișcările economice pornite la noi în ultimii 20 de ani.

Și bănci și publicații și acțiuni economice pornite, — toate au găsit sprijin și încurajare la Alexandru Mocsonyi, care cu toate privilegiile spunea hotărîtor:

„Cea mai înaltă datorință a neamului, în situația dată, este să muncim și să ne întărim pe terenul economic, ca să putem ajunge apoi rezultate pe celelalte terene“.

Că activitatea economică a lui Alexandru Mocsonyi n'a lăsat urme mai adînci și mai roditoare, — noi o tîlmăcim în lipsa sprijinului și a indemnului din partea opiniei noastre publice, în fața căreia întotdeauna Mocsonyi a fost judecat numai ca politician.

Micile ajutoare bănești, sprijinul moral și mai ales aprecierea corectă a tuturor mișcărilor noastre economice, pe care a nutrit-o cu deosebită dragoste marele bărbat, — credem că e potrivit să slugească drept pildă bărbaților din neamul no-

stru, cărora dat le este să continue munca fericitului răposat.

Pentru azi, cînd jalea pierderii ne cutopește, credem că ne împlinim o sfîntă datorință să marcăm, că Alerandru Mocsonyi și ca economist a fost la locul întii, și pentru cei rămași poate fi model de însuflețire și pornire în ale economiei!

Cei-ce muncim pentru idea tovărășiilor, în special avem pildă de urmat în activitatea lui Alexandru Mocsonyi, care în toată viața a fost un sincer spriginitor al tovărășiilor!

Dumnezeu să-l odichnească în pace și mulți urmași în idei — să aibă!

Din pildele altora.

— Două bănci săsești. —

La alt loc al foii arătăm primejdia ce ne amenință dacă să lucră greșit fie prin alcătuirea de bănci fără rost, fie prin subjugarea ideii tovărășiilor unor interese personale (vezi articolul „Semne îngrijitoare“).

Cu totul altcum să lucră la alte neamuri — ajunse azi în o stare cu mult mai înfloritoare ca aceea a neamului nostru.

Din mulțimea pildelor, ce ni să imbiie — ne oprim azi la două bănci săsești — amîndouă aflătoare în Sighișoara (cătră Brașov).

Amîndouă aceste bănci săsești, care și-au ținut adunările anuale în luna trecută — sunt bănci vechi, bănci sănătoase și bine chibzuite și bine conduse. Una e alcătuită înainte cu 45 ani, alta înainte cu 39 ani.

Amîndouă au început cu capitale mici. Una cu 18 mii 600 coroane, cea laltă cu capital de 10 mii coroane. Azi amîndouă sunt, mari avînd una capital de 500 mii și fonduri de aproape 350 mii cor. cealaltă capital de 400 mii și fonduri de peste 350 mii cor. Depunerile, la amîndouă băncile săsești din Sighișoara trec peste 10 milioane coroane.

Cu toate acestea venitul curat nici la una nici la alta nu e mare!, — semu că lucră iefțin și cu multă tragere de inimă pentru poporul lor!

La cea cu capital de 500 mii, care e societate pe acții, cîștigul curat e numai 61 mii cor.

la cealaltă cu capital de 400 mii, care e tovărășie (însoțire), cîștigul curat e numai 56 mii cor.

Dar ce ne face să ne oprim la aceste două bănci săsești, sunt următoarele lucruri ce spicuim din raportul prezentat de Direcțiune la cele două adunări generale ținute în luna trecută:

Amîndouă băncile din vorbă au peste tot 587 acționari, — între care numai 8 nu sunt sași (7 unguri și 1 român toți la o bancă, după-ce cealaltă bancă are numai sași ca acționari).

Cel mai mare acționar are 40 acții. La una dintre bănci nime n'are mai mult ca 6 vo-

— ori cite acții are. Dintre toți acționarii 504 sunt din Sighișoara.

Amîndouă băncile au la o laltă 25 membri în Direcțiune, între care sunt 3 industriași 5 fabricanți, 3 neguțători, 1 apotecar, 1 rentier, 7 funcționari, 2 profesori, 1 medic și 2 advocați.

Ori cît de mare e averea acestor două bănci, nici una nu dă mai mult ca 5 și jumătate la sută dividendă (camătă) după acții. Una dă 5% și cealaltă 5½%.

În schimb însă, și una și alta dau sume *foarte mari* pentru scopuri de obște — să înțelege săsești.

Dela alcătuire pînă acum, aceste două bănci au dat pentru scopuri de binefacere (pentru înaintarea culturală și economică a poporului săsesc) peste 550 mii coroane, — peste o jumătate milion!

În ultimii 10 ani sumele, ce le-au dat cinste neamului lor, au fost anual între 28 mii și 52 mii coroane.

Din venitul anului trecut (1908) o bancă a dat peste 27 mii și alta peste 24 mii coroane, — laolaltă dar 57 mii coroane pentru scopuri de obște săsești! Față de aceste sume, acționarilor ca dividende de 5 și 5½% li-s'a dat din acest profit numai 32 mii coroane!

Prin urmare *mai mult au dat pentru neamul lor* — decît și-au luat pentru ei, după capitalul ce-l au în acții!

Iată cîteva momente pe care le-am spicuit, ca să arătăm o muncă sănătoasă și cinstită, cum să poate face cu ajutorul numai a alor două bănci, bine conduse!

O muncă, ce ne poate slujî ca pildă vrednică de urmat.

*

Nu-i vorba, avem și noi Românii bănci, care dau sume mari pentru ajutorarea lipselor neamului nostru. Ca de pildă banca „Crișana“ din Brad, apoi „Cassa de păstrare“ din Săliște, „Albina“ din Sibiu, „Ardeleana“ din Orăștie, „Economul“ din Cluj, și altele. Dar nici una nu dă nici în măsura celor două bănci săsești din Sighișoara, decum ca banca săsească din Sibiu („Allg. Sparcassa“) care dă *de 10-ori mai mult* din venitul curat pentru scopuri săsești de obște, *decît acționarilor săi!*

Peste tot cele vre-o **15** bănci cite le au Sașii, în total dau an de an pentru scopuri săsești, peste **300** mii coroane.

Față de acestea cele **200** bănci românești, toate laolaltă abia dau an de an la **200** mii coroane pentru scopuri românești.

E adevărat că suntem mai săraci și noi și băncile noastre, dar tot așa de adevărat este că suntem de 15-ori mai mulți și ca bănci și ca populație — față de Sași cu băncile lor.

Nu ca imputare spunem toate aceste, căci băncile noastre dau obol însemnat lipsurilor noastre. Dar am dori ca spiritul, ce să învederează la băncile săsești, să treacă și în sîngele conducătorilor dela băncile noastre, și *acesta* să fie mai ales spiritul bun conducător la toți fruntașii, ce obosesc și vor obosi pentru alcătuirea de tovărășii la satele noastre!

Semne îngrijitoare.

De o vreme încoaci s'a pornit la noi lumea românească să înființeze și cu cale și fără cale — bănci peste bănci.

Până acum această mișcare își găsea oamenii mai ales la orașe. În vremea din urmă însă amenință primejdia, ca și pe sate să găsească oameni, ori neînțelegători ai trebuințelor adevărate, ori răi ispititori ai ideilor de întovărășire, — care să trudesă să facă bănci peste bănci.

În loc să ne sosească vești bune, că și ici și colo să nizu-

iesc conducătorii satelor să înciripe felurite *tovărăşii* productive, — tot mai adese-ori ne pomenim cu încercări primejdioase de a aşeza interese private în patul cald a unei băncuțe schiloade.

Şi ori-cît de primejdioasă ţinem noi înmulțirea fără rost a băncilor mici, ne-am putea împăca cu rîvna pornită din înțelepciunea: „mai bine un început mai slab decît nimic“. Impăcarea asta o putem avea însă numai pînă cînd începutul e slab ca putere, dar nu și atunci, cînd acest început e slab ca țintă, cînd scopul ce să urmărește nu mai este *binele obștesc*, ci folosul unuia sau altuia.

În acest caz credem că e datorința tuturor, să arătăm răul și să nizuim stîrpirea aceluia.

Cu multă durere, dar trebuie să spunem, că mai ales în ultimii 4—5 ani, să ivesc tot mai dese băncile făcute pentru căpătuiala de interese private. La început la orașe și în urmă la sate, unde primejdia e și mai mare.

Avem și noi o mulțime de scrisori prin cari ni-se cere ajutorul la înființarea de bănci pe sate, — cele mai multe ca societăți pe acții, ca să nu aibă îndatoririle binefăcătoare a *tovărășilor*.

Cei porniți anume să-și găsească o căpătuială lor și familiilor lor, — nu să pot împăca, să vede, cu țintele largi și creștinești ale *tovărășilor*. Căci în sînul *tovărășilor* nu-și pot așterne așa ușor pat pentru trebușoarele lor, fiind *tovărășii* adevărate, cele mai sănătoase îngrijitoare a dragostei de aproape și a nizuinței, ca tuturor *tovărășilor* mai bine să le meargă. În loc să ispitească lipsele satului și să cerce ajutorarea sătenilor, fie prin producerea ori valorizarea în comun, în *tovărășie*, fie prin cîștigarea de noi izvoare de venit prin *tovărășii* sănătoase și cerute de adevăratele trebuințe, — mulți, foarte mulți conducători, acum și de-ai satelor, își pun toată truda să înciripe o băncuță cu cîteva sute ori mii de coroane, — ca apoi să se libovească pe lingă ea.

Să fim bine înțeleși.

Noi nu vrem să spunem, că suntem în contra *tovărășilor*

sătești de credit. Din contră: unde trebuința cere, da, îndemnăm să se alcătuiască, parte ca în lipsuri mai mărunte, sătenii locului să scape de cămătari, parte ca să nu fie siliți să alerge pe la orașe depărtate, la bănci mai mari, după ce a trebuit să plătească multe pițule — agentului ori bărbatului de încredere a băncii din vorbă.

În astfel de cazuri și avînd gîndul bun să ajuți, — e chiar de lipsă înființarea de *tovărășii de credit* și pe sate. Dar în ori-ce caz numai *tovărășii* și nici decum societăți pe acții, cu 2—3000 cor. capital.

Mai pe sus de toate însă să se țină seamă de ținta cinstită a ajutorării sătenilor. Și nime să nu-și închipue, că ar fi cinstit să facă bancă ori chiar *tovărășie*, ca să-și aștearnă lui, ori la ai lui, pat cald și venite grase.

O astfel de încercare e vrednică să fie huiduită și zădărnicită dela început.

Scriem acestea din pricina, că în săptămînile din urmă ne-au sosit vești și scrisori, din care știm și cetim, că în multe părți s'au așternut mulți pe lucrul, să înciripe cîte o bancă — pe sama lor, cu scopuri personale și prin urmare foarte mîrșave.

Așa nu o putem scoate la creangă verde. Din contră: ce facem, spre pierzarea noastră am face.

Un popor, ce vrea să ajungă la înaintarea economică — altcum lucră.

Nici-odată nu uită de îndatorirea față de fratele său, față de tovarășul său, cu care nu-mai pînă atunci stă în *tovărășie*, pînă știe că el și tovarășul folos are din această *tovărășie*.

Și peste tot scopul *tovărășilor*. fie acelea ca bănci, fie altfel de *tovărășii*, nu poate, nu-i iertat să fie altul, decît *ajutorarea împrumutată*, ca să ajungem la o soarte mai bună *cu toții*; unul cu ajutorul tuturor și toți cu ajutorul unuia!

Cine lucrează altcum, — e dușmanul lui și al neamului, și a *tovărășilor*. Prin urmare vrednic de hula tuturor.

STIRI

Blajul pregătește neamului o plăcută surprindere. Conducătorii Blăjeni, în frunte cu deputatul Dr. Iuliu Maniu, nizuesc să înființeze o *tovărășie* economică, care să spriginească înaintarea țaranului român.

Noua *tovărășie* va pune la îndemîna plugarilor, unelte și mașini bune, sămînțe sănătoase, vițe de viie altuită. Apoi va mijloci vînzarea și cumpărarea bucatelor și a altor produse, slujind ca îndrumătoare și mijlocitoare în cumpărările și vînzările de tot felul a produselor poporului nostru.

Dorim deplină izbîndă!

„Tulipanul“. Era o vreme cînd la fiecare colț de stradă întîlneai oameni cu tulipan în gaura nasturelui. P'atunci era semnul, că nu mai vrea nime să cumpere marfă dela străini, mai ales dela Austrieci. În însuflețirea cea mare s'au înciripat două societăți, una a „Tulipanului“, cealaltă „Liga apărătoare a industriei“. Mai tîrziu aceste două societăți s'au adunat într'una. Au fuzionat. Nici așa însă n'au putut-o scoate la cale. Căci acum să vestește că societatea „Tulipanului“ a dat bancrot, a falimentat, și în cîrînd își va da și sufletul în mînile și în socoteala — alcătuitoarelor.

Așa trece gloria lumii și din astfel de picări rușinoase să poate mult, foarte mult învăța...

O centrală. Conducătorii băncii „Economul“ din Cluj să ocupă cu gîndul să alcătuiască o Centrală a lor, pentru *tovărășii* ce sunt și ce vor mai face în jurul Clujului și în ținuturile mărginașe.

Nu cunoaștem de aproape nici scopul nici mijloacele acestei nou plănuite Centrale. Atîta însă știm, că totul să întemeiază pe o însuflețire poate prea optimist judecată. Și asta din pricina, că noi nu cunoaștem o mulțime, care s'ar dedica cu trup cu suflet și ar ști pe deplin muncii pentru lucrarea cu izbîndă la întruparea ideilor adunate în jurul acestei plănuite Centrale.

Și această lipsă poate ușor să stîngenească acțiuni mai mari.

Prețul bucatelor, vitelor și a nutrețului.

Iarna grea și îndelungată, ca și care de mult n'am avut, a făcut ca prețurile produselor și avutului plugarilor să nu poată fi statornicit. Și plugari și negustori pare-că ar fi încremenit în fața iernii grele, și nici unii nici alții nu îndrăzneau să-și ia curajul, să se hotărască în o parte ori în alta.

La început plugarii n'au cotezat să vîndă, mai apoi n'au avut prețuri statornite cu care să vîndă. Negustorii de pe altă parte nu s'au silit în cumpărare să nu urce prețurile pe de-o parte, pe de altă să nu să arunce în o nesiguranță, care ușor le putea aduce pagube simțite.

Ajunși în luna Martie și unii și alții să părea că să găsească mai în curaj. Căci iarna ori-cît de grea a fost, a iernat bine sămănăturile, și n'a adus nici foamea pentru vite.

Să credea dar' că e sosită vremea chibzuinței și folositoare economii în ale plugarilor.

Ca din senin însă a intrat în țară groaza războiului. Și toate s'au încilcit, ca prin minune.

Frica stăpînea pe toți și nime nu îndrăznea să ajute cu munca și cu banii lui la statorirea prețurilor, fie pentru bucate, ori pentru vite, ori pentru nutrețuri.

Pentru îndrumarea cetitorilor noștri, dăm aici o schiță a prețurilor din timpul din urmă, mai ales în vremea cînd era teamă că poate fi războiu.

La bucate:

Prețul bucatelor, mai ales la bursă, s'a urcat aproape îngrijitor. Nime nu găsește motive reale pentru această urcare, tot așa de puțin știe cineva să spună pînă unde și pînă cînd să va mai urca prețul.

Grăul ajunsese la preț de peste 28 coroane pe maja metrică. Acum după trecerea primejdiei de războiu, a scăzut iară la cor. 25.

Asemenea *săcara* s'a fost urcat pînă peste 20 cor. maja metrică. Azi e 17 cor.

Prețul *cucuruzului* a rămas mai îndărăt și să plătea între cor. 15·30 și 15·50 m. metrică la bursa din Budapesta. Azi e 14 cor.

Ovăsul ajunsese la 18·50 cor. Azi e 16 cor.

În piețele din țară prețurile sunt mult mai scăzute.

În piețele ardelene, cu deosebire bucatele vîndute în mic, cu miera, sunt cu mult mai ieftine, ca bucatele cumpărate cu vagonul.

Prețul *vitelor*, după iarna grea, să ține cu putere, deși tîrgurile sunt slab căutate. Tîrgu-

rile puține ce să fac, să fac cu prețuri potrivite.

Părechia de boi roșii, mijlocie, ajunge prețul dela 600—700 cor. Vacile roșii cu lapte nu să vînd în mijlociu sub 300—400 cor. Vițeei să caută mai puțin. Viței de un an să vînd între 80 și 150 cor.

Prețul *nutrețului* a mai scăzut, și acum rezervele grijite cu multă nădejde, să aruncă pe piețe. Azi să îmbiie fin ne-presat cu 8—10 cor. m. metrică, la ori-care gară. Otavă să găsește între 10—12 cor. maja metrică.

Puele sunt mai căutate. Unde să găsească, să plătește maja dela 6—9 coroane.

Peste tot însă nutreț să găsește de cumpărat — aproape din belșug.

Toate prețurile însă atîrnă dela răsăritul grîului și a nutrețului.

Acum după pace — e mare nădejde că în 2—3 săptămîni să statoresc prețurile. Cucuruzul va mai urca ceva în preț, celelalte poate să vor ținea la prețurile de azi până la secere.

Intrebări și răspunsuri.

Int. 12. Cum să chiamă ospătăria cea mare din Budapesta, unde să cumpără găini și ouă? *Mateiu V. în V. D.*

Răsp. Acea nu e ospătărie. E o firmă de valorizare și să numește: Vásáresarnok ellátó szövetkezet, Budapest, központi vásáresarnok. Acolo să scrii.

Intr. 13. 1. La înființarea unei tovărășii să cere un capital anumit? 2. Trebuie anume numită cu un nume banca săteană? 3. Cum avem să purcedem la im-protocolare? 4. De cine trebuie subscrise statutele? 5. Ce spese avem cu im-protocolarea? *Ioan M., preot în Kar.*

Răsp. 1. Nu trebuie capital anumit. 2. Nu. 3, 4 și 5. Răspuns la aceste întrebări aflați pe larg în broșura „Legea Tovărășiiilor“. Trimiteți 60 fileri în mărci la adresa V. C. Osvadă în Hunedoara (Vajdahunyad), și primiți broșura cu toate îndrumările.

Intr. 14. Unde ași putea vedea în praxă cultivarea de hemeiu? *N. R., în T.*

Răsp. La Sighișoara și în satele din jur să face o cultură sistematică de hemeiu. Du-te acolo și primești toate informațiile. În ajutor cu plăcere credem că-ți stă banca „Tîrnăveana“ din Sighișoara.

POSTA REDACȚIEI

M. O. D. Nic. Cristea preot. În scrisoare e foarte greu să răspundem. Ar trebui să scriem mult și vremea nu ne îngăduie. Te rog să ostenești până la Hunedoara, unde dl Osvadă îți va da cu graiul toate îndrumările.

Dlui Ioan Potra în K.-Sebeș. Prețul bucatelor să schimbă zi de zi. Cînd sunteți gata cu banii și

cu tot ca să cumpărați un vagon de bucate, — scrieți de-adreptul la banca „Agricola“ din Hunedoara care va da răspuns numai decît.

Dlui Savu Lugojan. Ce vrei să știi găsești în Legea comunală. În românește o poți procura dela dl Pavel Rotariu, avocat în Timișoara (Fabric). Prețul 1 cor. 20 fileri.

Dlui Ioan Brădean în Simand. Serie d'ui avocat Dr. Aurel Cosma în Timișoara.

Dlui Dumitru George în Gurariu. Adresează-te la firma Ion Comșa și fiu în Seliște. Măzăricea e foarte scumpă. Nu să prea găsește. Trifoiu tot la firma Comșa, care e mai aproape de Dta.

Abonatul din Șard (Nr. 2502). Trebuie să scoateți „ipar igozalvány“. Recursul nu vă ajută nimic. De altfel nu e nici o greutate să aveți îndreptățirea cerută. Mergeți la antistia comunală și credem că primiți pe ușor documentul cerut. Dacă nu v'ar da, scrieți-ne, ca să vă spunem ce să faceți.

Abonat 131. Inul să plătește bine. Vinde să poate la Seghedin și în alte părți. Cere pămînt gras și năsipos.

Dlui Dimitrie Lazar în Ciorda. Măzăricea să vinde azi cu 10—12 florini maja. Trifoiul cu cîte 70—80 florini maja. Mai aproape de Dta găsești la firma Gross în Lipova ori Nemess Géza în Arad.]

Dlui George Popa. Treburi de aceste nu să pot isprăvi cu recursuri. Așa-i pe-acolo „modia“, că să nu mergi de-acasă, ori cum să zice: „unge roata“ și apoi nu mai scîrțâie. Poate ajungi ce dorești. Altcum în zilele noastre cu păcate, nu merge.

Dlui G. Banău în Av. Tuică. Bună găsești la Oprișa Jozsa în Felső Telek u. p. Vajdahunyad.

Dlui Ioan Martin în Bia. Deocamdată nu știu. Cum dau de una — îți scriu.

Dlui Daniil Cutean în S. Postul. l'a ocupat altul.

Dlui I. Frîncu, inv. în M. Monostor. V'am trimis scrisoare.

Dlui Emil Dragomir preot și Izidor Bordea inv. și ceilalți în Buteaș. Trimiteți 60 fileri în timbre și primiți broșura „Legea tovărășiiilor“ unde găsiți răspun la întrebări. Adresa V. C. Osvadă în Vajdahunyad.

Dlui Vasiliu Man inv. în Kt. Lucrul numai așa să poate dacă mergeți unul la Aiton. Acolo sunt 3 moșii. Să vă alegeți. În sat le găsiți adresa. Cu scrisori nu să poate.

M. O. D. Iosif Boca. Pentru informații poștește la Hunedoara, unde dl Osvadă îți stă la îndemână.

Dlui I. Ghileu, Seliște. Voiu cerca totul să vă cîștig ce cereți. Fiți numai cu răbdare.

Pentru viieri!

(339) **ALTOI!** 1—2

La Todor Pârv în Ternova Nr. casei 15 (comitatul Arad), să află de vînzare tot folul de

altoi de viță americană în verde și în uscat, — cu rădăcină și fără rădăcină.

A să adresa pentru informațiuni și prețuri, la numitul!

VITE DE VIIE AMERICANĂ

altoite, *splendid dezvoltate!*, cu rădăcini, — soiurile cele mai distinsse, să găsește de vînzare în pepiniera de vițe de viie nobilă dela

domeniul românesc din BOBÂLNA,
(lingă Orăștie) proprietatea dlui dep. Dr. Aurel Vlad.

Adresați-vă cu per- **„Domeniul din Bobâlna“**fectă încredere cătră: (a dlui Dr. A. Vlad) *Bâbolna, p. Szászváros.*

NB. Pentru vierii din Ardeal, e cei mai potrivit izvor de vițe, fiind vița crescută și deprinsă cu clima noastră ardelenescă, muntoasă. La șes, fi-
(337) rește, îi e cu atît mai ușor, mai bine. 1—2

Atențiune!

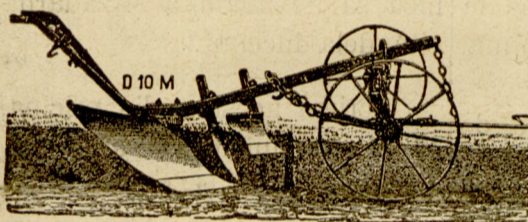
Nu-ți comanda altoi de viie, mlădițe de viie, până nu ceri catalogul cu prețuri dela mine! Mîia de altoi cu rădăcină 140 cor., soiul Delawre 100 cor. mîia.

Adresa: **SZIGYÁRTÓ NAGY MIHÁLY**
Felső-Szeged, Somogy megye.

(227) 20—25.

Depozitul CAROL F. JICKELI

Alba-Iulia și Sibiu.

Pluguri diferite!

*

Cultivatori!

*

Grape de fer!

*

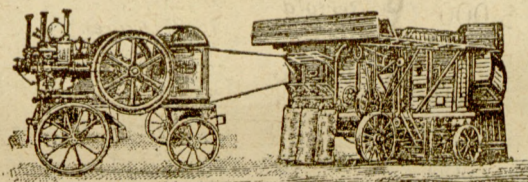
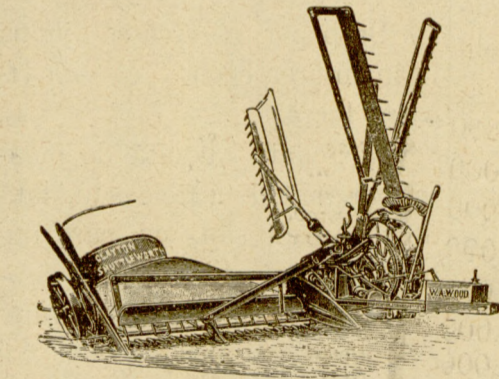
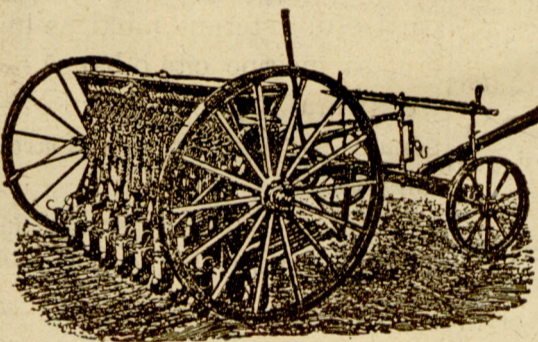
Mașini de sămănat, sistem mai nou!

*

Mașini de secerat, americane!

*

Mașini îmblătitoare cu mîna și putere de cai, sau cu motoare de benzin ori oleu natural! Fabricat german! — Sunt cele mai sigure în lucru, simple, și le poate conduce orice om nespecialist!

Mașini de **scărmanat lîna** folosite dar în stare bună, încă să află ieftine!

(308) 5—10

Sunt și alte mașini agricole în

Depozitul CAROL F. JICKELI
în Alba-Iulia și în Sibiu.